

Pataki István

a társadalmi változásokról és az új világrendről

a virágnak egyre megy
mely árnyékban senyvedez

s a fának is mindegy
férgesek rágják
s kik űzik el fészkeből
a honos madárkát

az utolsó

az utolsó verset
úgy kellene megírni
mint az elsőt
ha nem írtam volna meg

baráti köszöntő László frigyére

mint porzó méh a virágzó hársat
megérdemled a mézelő társat
s az illatot mely átjár
dukál még neked a nektár
mint sonka a nyársnak
s annak a tűz lobogása
hogy melegítse az erőt adó fészket
s álmodhass bátrát s cselekedj merészet

helycsere

ülünk a fa alatt.
tetvek hullnak a fáról.
tetvek ülnek a fa alatt.
mi meg alászállunk.

(alant sem igazi az enyészet-
feljövőben a férgek.)

úgy kellene

megyünk csak megyünk előre
völgyből tetőre
oromról mezőre
megyünk csak megyünk előre
fénybe verőbe
fuldokló sötétbe
megyünk csak megyünk előre
mintha mindegy volna
ég vagy föld omolna
mi jár nyomunkban
varjúserreg vagy fecskeraj
vijjogás vagy pacsirtadal
mi kavarog fölöttünk
héjjakarom vagy lágy pihe
s bennünk káromlás vagy Ige
megyünk csak megyünk előre
mint kikre sehol sem várnak
csak tátongó vermek kiürült házak

úgy kellene mennünk mint a tizenhármak
üdvére nemzetnek hazának
mint Krisztus a Sion-hegyen
add Uram add hogy így legyen

Lipcsei Márta

A fehér madár

Zene röpíti
Szárnya száll
Pörög a vére
Ő a fehér madár

Vágja az utat
Az élet peremén
Ő a fehér madár
A jobbik én

Szeméről őt felismered
Menet közben észreveszed
Szárnya alatt magányt hordoz
Szíve alatt a sok gondot
Fehér csőrén a Nap ragyog

Csoda az ő eledele
Isteni az érintése
Elsodró a tekintete

Szótlanul az én kedvesem
Félkész halált terem nekem
Léghuzatos koporsót
Így pörgeti az orsót

Az eső éneke

Novemberi apró szemű
eső szítál fáradt éneke
száll: emlékszem még a nyári
szálas esőkre gazdagon
terített arany mezőkre,
termő vágyaím lábai
esőcseppek vidám
táncait járták ég párái
alatt, hát az áprilisi
bolond, szél verte víg esők
tavasz érését érlelők
május bőséget, áldását
napsugarakat hozó
aranyszálakat rajzó
méhek zümmögését rajzó
élő záporok,
dörgéssel, villámmal
sújtó, ölelő új szelek ...
és most itt esendően várok
tél elején novemberben
apró szemekben zsugorodva
hagyom hogy a tél bolondja
könnyeimet faggyá, jéggé
havazássá változtassa

Halál angyala

Át, átsző a halál angyala
testemet szövőszékként próbálgatja
hosszú fehér fonalát fonja
majd testem körül orsóra vált, pörög
míg vérem csontjaim közt zörög
sóhajokkal teli kupát nyújt nekem
és megkérdezi: élni vágyasz
vagy, inkább halál nyugalmát
játsszanál velem?

Ültetek

Nyugalomfákat ültetek
várom süssön rájuk a nap
hogy sugarai rügyeket fakasszanak
rajtuk csend harmatok cseppjei ragyogjanak
hátha így a megértés virágai kinyílnak
lélek és szó szabadság gyümölcsei teremnek majd
s ha hozzájuk ér a világ
el tudják mesélni az éledő jövő akaratát

Oláh József
Apámé

Vén fa göcsörtös ága.
 Bogas, aszott.
 Kemény fogástól
 örökös görcs
 egyenesedni nem engedi.

De benne van
 sok ház, első cölöptől
 utolsó kupáscserépig.
 Ha eke szarvát,
 kapát, kaszát fogott,
 vad purga, ugar
 szelídült bőtermő kertté.
 Érintésétől
 jószág tejelt, hízott,
 szilaj csődörccsikó
 kezesült hámba.
 Szőlő, gyümölcs
 neki teremte legjavát,
 mi pár, egyszerű
 mozdulattól lett jó borrá,
 lélekmelengető pálinkává.
 Ha a tél, spór előtt tengerit fejtve
 pihentette, cirokból seprűt,
 deszkavégből sámlit,
 fűzesszöből kosarat
 eszkábált.
 Darabos betűibe csak ritkán,
 de pontosan fért bele
 száguldó gondolata.
 Bátorítása, fenyítése
 kézfogás, emberül.

S most a vén fa göcsörtös ága,
 bogos, aszott,
 kemény fogástól
 örökös görcsbe horgadt kéz
 visszaneszesül humusszá
 a földben, miből vétetett.

kivert kutya

holdak s holtak
 emlékét nyüszítő
 kivert-kutya magányod
 észvesztőn pörgő
 kufár forgatagban
 mert vagy
 beléd rúgó bakancs
 szemforgató
 visszahorgadt
 egyes-együttérzésére
 hálásan nyikkanva
 marsz
 sorstársat
 sorstársad
 hűsége acsargó
 agyarcstogtatás
 gyomorforgató
 hulladékon
 telt bendő
 szellemidéző
 fészekmeleg
 kísért
 holdak s holtak
 emléken nyüszítő
 kivert-kutya magányod

kívül

körödn
örökké örökön

---

magamon,
vagyok mert
nem lehetek

---

rekesztett bárány
ha bent tombolok

---

nyisd ajtód!

Herczeg István grafikája

Barabás Zoltán

Felmentés nélkül

Arcokat menekít az éjszaka. Szemem radar.
Ujjam radar. Vérem radar.
Sokan alusznak génruhában. És álmodnak
gyanútlanul, arccal a reggelnek. Ám egy ismeretlen
érzék énlaki álmot odáz.
Reggel jelentenem kell, hogy tiszta a város.
Ez a feladatom.
Háromszáztizenhárom, szökőévben 1-gyel több éjszakán.
Nem ismerem az életemet. Nem is tudom
lerajzolni; ujjaim köztes irányban vakok.
De a nyelvem radar!
Anyáöl-szavak menesztenek.
Reggel jelentenem kell.

Szótlanságom kiált feléd

Reménytelen homály gödrében
fekszik és bűzlik a város,
akárcsak Albert Camus regényében.
Megfordulna, de már nem tud.

Alattomosan,
meztelenül lopakodik
a csillagtalanság
kísértete.

Hamarosan Isten
villanyt olt az égen,
de itt, az egyszeriben is.

Legyél empatikus.
Szótlanságom kiált
feléd.

Bartók és a hazaút utópiája

Szól a Concerto.

Jalta ---> Versailles ---> Párizs

A történelem őrizetlen tudat-rom. Lyuggalt falak. Bedőlt kapuk. Megalkuvás nélkül távozik: az érezni-szabad művészet, a Bartók-agyú zene, Bartók.

Történelmükben megpofozott népek. Magyar. Román. Lengyel. Cseh. Szerb. Bolgár.

Ki kérdezi a csendet? Valakiben még oly erős a hit, hogy kérdezni tudjon a dózsanépekről, hogy kérdezni tudjon a bűnök és kollektív hazaárulások felől?

1945

Tombol a zene. A sikoly törtvonalán átnyúlnak a néma kezek. Ömlik a zene.

Vegytiszta vér és alkony. A burján-hit kiveti járulékos gyökereit egy tanknyomból. Valahol még ébrenkednek? Agyak és szemek?

Bartók zenéje az otthonokból kifagyott szavakra újra megtanít.

Bartók zenéje – itt és mást: a történelem végiggondolható a művészetben. Minden népnek természetjoga ezzel élni.

„A gondolkodó kötelessége: végiggondolni a gondolatot”.¹

A hazaút primér paradoxona: „A valóság esztétikailag gyáva”²

Szól a Concerto.

¹ Az idézet Bretter György Kant-esszéjéből való. *Kant, avagy a filozófus becsülete*, in. *Itt és mást*, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1979. 385. old.

² Juhász Ferenc: *Megépiülő fájdalom*, lásd *Versprózák*, Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest 1980. 424. old.

A nagy posványon át

*Adynak feleselve,
csaknem száz esztendő múltán*

„Szaladjunk hát a nagy posványon át,
Vannak lányok és vannak még csodák.”

Muzsikás a kedvünk és van italunk.
Szabadságunk mint a hínár, így vigadunk.

*„Hiúk is vannak és vannak szegények
És vannak még túl-ifjasan legények.”*

Lábunk nem rongy', bírjuk váltig,
Bár a csigertől kipállik a szánk is.

*„Vagyunk még mindég dölyfös vénhedők
Kik nem hajolnak az Idő előtt.”*

Vigadj világ. Új nap szentül,
Isten is szóból ért szitkot, esküt.

*„Kik hajlottan, posványon is úgy járunk:
Egy-egy leány a lépésünk, az álmunk.”*

Kikérdez tán valaki: mire várunk?
Hiszen ébren is kibeszél az álmunk.

*„Magyar honunkban sok-sok a csoda,
Életünk: fölfalt életek soka”*

Nem soká grabancon ragad egy kéz,
Át a nagy posványon jött velünk a vég.

*„De világot okozunk a világnak:
S mégis hozzánk jönnek mind, akik látnak.”*

Posványvilág! Szabadságunk mint a hínár...
Az Úrban kiált: szabadságunk mint a hínár!